

Počet členů stran včera a dnes

Politické strany vždy byly a budou základním pilířem liberální demokracie. Bohužel v České republice je politické stranictví negativně zabarveno minulostí. Po roce 1989 vznikl a zanikl nespočet politických subjektů. Jen některé vydržely až do dnes. K tomu jim pomohlo bohaté podhoubí v podobě velkého či stabilního počtu členů. Jak se počet straníků vyvíjel od roku 1989, je dalším tématem našeho Čtrnáctideníku.

Nevalná tradice

Během tzv. První republiky (1918-1938) se říkalo, že politické strany provázejí občana od kolébky do hrobu. Pilířová struktura politických stran v té době opravdu napomáhala aktivní politické participaci. Československo se fakticky stalo partitokracií, na což podle mnohých historiků také doplatilo. Komunisté pak během 40 let své vlády zařídili, aby se občané na politické stranictví dívali skrz prsty. Tento problém přetrvává dodnes. Malý počet straníků dnes může být jedním z důvodů současné politické (ne)kvality. Podle sociologa Jana Hartla je právě komunistická vláda jedním z důvodů, proč Češi neradi vstupují do politických stran. Není náhodou, že po 25 letech mají nejvíce straníků právě komunisté.

Fenomén komunismu

Když se 2. února 1923 konal první sjezd KSČ, měla strana 132 000 členů. Od té doby počet členů střídavě klesal a stoupal. Nejvíce členů zaznamenala strana v roce 1948, kdy jich měla téměř 2,5 milionu. V roce 1989, tedy těsně před pádem režimu, bylo v KSČ 1 538 179 členů. Toto číslo se začalo snižovat okamžitě po listopadových událostech v roce 1989. V roce 1992 počet členů klesl na 354 549. Ještě v roce 2004 měla KSČM více jak 100 000 členů. Dnes je to o polovinu méně, ovšem s 51 tisíci členy (údaj z listopadu 2013) je KSČM nejpočetnější politickou stranou v České republice. Průměrný věk straníka KSČM je 67 let.

Stát plný ateistů?

O České republice je známo, že patří mezi země s největším počtem ateistů. Po Číně a Japonsku je Česká republika třetí mezi „ateistickými státy“. Naproti tomu je *Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová* (KDU-ČSL) druhou největší stranou v zemi co do počtu straníků. V roce 2013 měla KDU-ČSL celkem 29 976 členů, což je číslo několikrát menší než v roce 1994, kdy počet straníků vyšplhal na číslo 95 435 (45 879 mužů, 49 556 žen). Poté začalo docházet k úbytku. V roce 1992 měla strana 88 784 členů, z nichž 33 552 bylo sdruženo v Čechách a 55 232 na Moravě a ve Slezsku. Mezi lety 1997–1999 počet organizací ve straně klesl z 2 363 na 2 320 a úbytek členstva se zastavil na čísle 60 tisíc. Po roce 2001 začala druhá vlna odchodu lidí ze strany. Dnes má KDU-ČSL 28 541 členů (březen 2014). Úbytek členů KDU-ČSL je tedy stejně masivní jako u KSČM. Jenom pro zajímavost - německá Křesťanskodemokratická unie (CDU) má 469 575 členů, což je o 2,8 % více než v roce 2012.

Sociální demokracie

Česká strana sociálně demokratická (ČSSD) patří dnes ke straně s nejvíce stabilním počtem svých politických straníků. Její historie sahá až do roku 1874, kdy byla založena celorakouská sociálně demokratická strana. V roce 1907 získala strana již 38 % hlasů. Po druhé světové válce měla sociální demokracie 370 tisíc členů. Během roku 1948 jich pak přešlo do KSČ téměř 320 tisíc. Po roce 1989 strana plně obnovila své nezávislé postavení v politickém systému a počet jejích členů stoupal až do roku 1992 (13 500 členů). Po volebním neúspěchu v parlamentních volbách v roce 1992 nastal exodus, který se podařilo zastavit až v roce 1995. Strana tehdy měla 11 400 členů a během jednoho roku posílila na 12 tisíc. V roce 1999 to již bylo 17 500. Kolem 18 tisíc členů si strana udržovala několik let. Po roce 2010 začal počet členů opět růst a dnes má ČSSD 22 881 členů, což z ní dělá třetí největší politický subjekt v České republice.

Pravicové strany

Hlavním nástupcem Občanského fóra je nepochybně *Občanská demokratická strana* (ODS), která provedla zemi

nutnými ekonomickými reformami v 90. letech. Z hegemonické strany se dnes stala spíše menší pravicová strana. Ačkoli počtem straníků patří mezi ty větší. S vlivem ODS rostl také počet členů. V únoru 1991, tedy v době vzniku, měla ODS 18 500 straníků. O rok později to bylo již 23 tisíc. Toto číslo dlouhodobě stagnovalo. Po velké krizi na přelomu let 1997-1998 počet klesl o jednu čtvrtinu. V roce 1998 měla strana 16 tisíc straníků a hromadný exodus pokračoval. Až vyhlášená obroda strany na konci roku pomohla tento pád zastavit a dokonce otočit. Následující rok počet členů opět stoupal. V roce 1999 to bylo 19 300 členů ODS, kteří přihlíželi tzv. opoziční smlouvě, která uškodila straně preferenčně, ale nikoli strukturálně. Velký růst voličské základny přišel po roce 2004, tedy v době, kdy stranu vedl již Mirek Topolánek. V roce 2004 měla ODS 23 138 členů a v roce 2010 dokonce 31 011, což bylo největší číslo v historii strany. Od počátku května 2010 do počátku května 2011 se členská základna ODS snížila o 3 363 členů, což byl naopak největší propad. Vedení strany to zdůvodňovalo tím, že se strana zbavuje tzv. mrtvých duší. V následujících letech počet straníků nadále klesal. Před letošními komunálními volbami má ODS 17 944 členů.

Úbytek členů ODS má mnoho příčin. Jednou z nich je nepochybně vznik konkurence na pravém spektru. V listopadu 2009 vzniká liberálně-konzervativní strana TOP 09. V době vzniku strany měla TOP 09 kolem 2,5 tisíce členů. S volebními úspěchy toto číslo rostlo. V roce 2012 to bylo již 4 400 členů. TOP 09 byla v té době jedna z mála stran, které počet straníků neklesal, ale naopak rostl. Trend ale nepokračoval a v březnu 2014 měla strana 3 825 členů.

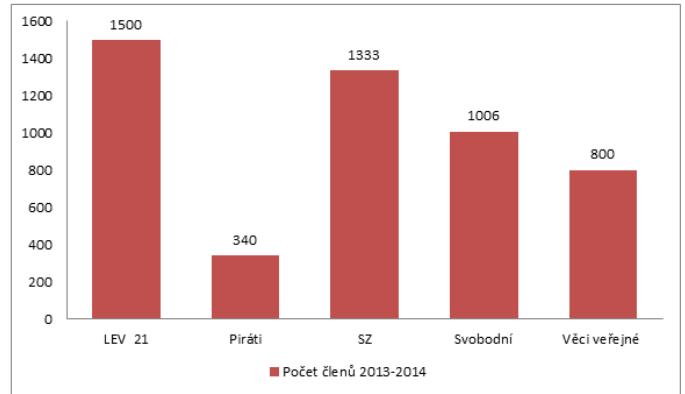
Nové strany a hnutí

S politikou krizí v roce 2013 se zjevila na politické scéně nová politická strana, která se během několika měsíců dostala na první místo ve volebních průzkumech. *Akce nespokojených občanů* (ANO 2011) vznikla v květnu 2011 jako protestní hnutí proti dosavadní politice. O rok později již stranu volilo téměř milion občanů a ANO s 18,65 % se stalo druhou nejsilnější stranou v Poslanecké sněmovně. S tímto volebním úspěchem roste také počet straníků. V dubnu 2013 mělo hnutí 700 členů, o rok později již téměř 1 600 a počet členů dále roste. Vnitřní zdroje strany uvádějí, že na členství čeká dalších 6,5 tisíce žadatelů.

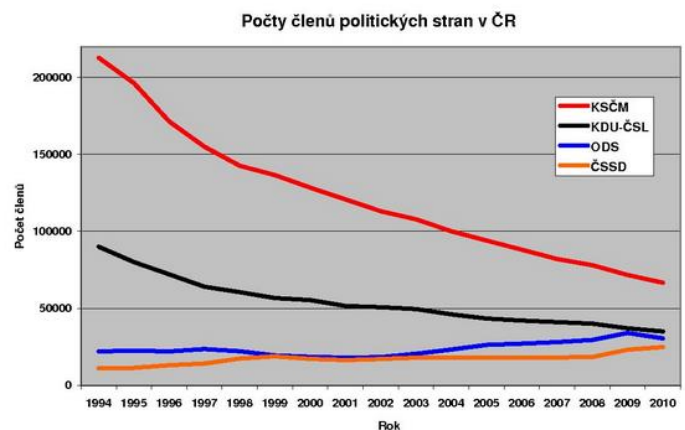
ANO 2011 není jedinou politickou stranou, která výtěžila body z politické krize. Hnutí *Úsvit přímé demokracie Tomia Okamury* vsadilo na čirý populismus a nacionalismus, což v dobách společenské krize přináší úspěch. Úsvit v parlamentních volbách získal 6,88 % hlasů a získal 14 mandátů v Poslanecké sněmovně. Úsvit fakticky popírá

straníkový systém parlamentní demokracie tím, že strana má méně členů než poslanců, tedy devět. Hnutí to zdůvodňuje tím, že chce být akceschopné.

Menší subjekty

Zdroj: wikipedia.org

Zdroj: <http://zboril.blog.idnes.cz/c/205550/Vyvoj-poctu-clenu-politickych-stran-v-CR.html>

Zdroje:

- http://www.novinky.cz/domaci/301675-raketovy-rust-hnuti-exministra-dobese-poctem-clenu-slape-na-patv-top-09.html?keepThis=true&TB_iframe=true&height=650&width=850
- http://www.tyden.cz/rubriky/domaci/lidem-nelaka-ma-jen-150-clenu-komunistu-je-okresni-mesto-262713.html#.VB_I45R_v_E
- <http://www.reflex.cz/clanek/zpravy/56063/strany-bidne-vmirai-ien-ano-nam-najednou-rose.html>
- <http://www.blogovnik.cz/kolik-clenu-maji-politicke-strany-201303300947.php>
- <http://zpravny.ihted.cz/c1-61144970-politici-ods-top09-ano-svobodni-zajem-o-vstup-do-stran-clenstvi>
- <http://zpravny.aktualne.cz/domaci/politika/cesi-coby-stranici-kscm-ma-57-000-clenu-veckari-800/r:article:747192/>
- <http://www.vecernikpv.cz/volby/2013/4299-kolik-clenu-maji-politicke-strany>
- <https://moje.ods.cz/>
- http://zpravny.idnes.cz/ods-ztratila-desetinu-clenu-je-to-nejvice-za-jeji-historii-pnm-domaci.aspx?c=A110524_164634_domaci_taj
- <http://www.top09.cz/co-delame/napsali-o-nas/top-09-straniku-mirne-pribylo-8915.html>
- <http://www.spiegel.de/politik/deutschland/bei-mitgliederzahlen-der-parteien-liegt-spd-vor-cdu-a-916899.html>
- MALÍŘ, Jiří, MAREK, Pavel a kol. Politické strany II. 1938-2004. Vývoj politických stran a hnutí v českých zemích a Československu. Brno: Doplněk, 2005. ISBN: 1081-290-2005.

